

Vrijdag 18 december 1914 – ochtendeditie

De Belgische vluchtelingen.

Op 10 september jongstleden werd een aanvullende begroting van binnenlandse zaken ingediend. Ongeveer een maand later, op 8 oktober 1914, werd daaraan bij nota van wijzigingen een post van 100.000 gulden toegevoegd voor kosten van onderhoud enz. van vluchtelingen, die tengevolge van de oorlogstoestand naar ons land waren uitgeweken. Geen twintig dagen verstreken of bij nieuwe nota van wijzigingen werd deze som tot drie miljoen verhoogd. Dit tekent de loop der gebeurtenissen, die ook onze regering verrast heeft. Op zo grote toevloed van vluchtelingen, er zijn omstreeks 900.000 Belgen in ons land geweest, had men niet gerekend. Intussen hebben overheid en particulieren zich geen ogenblik uit het veld laten slaan en is er vooral in die eerste dagen na de grote uittocht uit Antwerpen door tal van landgenoten prachtig liefdewerk verricht. Thans is de toestand een andere geworden; volgens mededeling van minister Cort van der Linden waren er vier weken geleden nog tussen de 200.000 en 300.000 Belgen in ons land. Nochtans een ontzagwekkend aantal, in wiens noden op dit ogenblik nog niet overal op volkomen bevredigende wijze is voorzien, al mag met enige voldoening geconstateerd worden, dat volgens de minister van binnenlandse zaken over het algemeen geen gegronde klachten over voeding zijn ingekomen.

Ten aanzien der kleding (vooral het ondergoed) kan helaas hetzelfde nog niet gezegd worden. Wie de brieven in ons blad over “De vluchtelingen in Brabant en Limburg” gelezen heeft, een droevig relaas van vervuiling, zal dienaangaande niet in twijfel verkeren. Nu geloven wij met de minister, dat de uitgewekenen in de andere provincies van ons land in dit opzicht in veel gunstiger omstandigheden verkeren. Maart dit baat de stumpers daar in het

zuiden niet. Ook de minister is trouwens van oordeel, dat er op dit punt nog veel te verbeteren valt. Wel meent hij, dat sinds de oprichting van het centraal magazijn voor kleding en dekens de zaak op goede wijze georganiseerd is. De heer Cort van der Linden voegde er met nadruk aan toe, dat hij herhaaldelijk gezegd had: "Ga gerust uw gang, koop alles waaraan inderdaad behoefte is."

Wie zal trouwens twifelen aan het goede hard van de minister van binnenlandse zaken? De vraag is maar, of overal in zijn geest is gehandeld en voldoende energie is aan de dag gelegd. Wij zijn er van overtuigd, dat in verschillende plaatsen, waar de toestand ogenschijnlijk wel iets te wensen overlaat, met onverpoosde ijver en innige toewijding wordt gearbeid. Hapert er echter niet hier en daar iets aan de hogere organisatie? Het is nu eenmaal schier ondoenlijk, in Den Haag alle draden in handen te houden. De regering moet op haar vertegenwoordigers bouwen en deze op hun beurt kunnen ook weer niet alles zelf doen. Is het verband wel overal even goed en stevig; is er niet hier en daar een schakel uitgevallen?

De heren Hugenholtz en Schaper hebben allerlei desiderata doen horen. "Zorg voor behoorlijke werkverschaffing (heideontginning) heeft de eerste uitgeroepen. En ga nu niet voort op de weg der concentratie." Het is, heeft de minister op dit laatste advies geantwoord, om hygiënische en andere redenen nu eenmaal onvermijdelijk, dat men classificeert en concentreert. Maar men moet daarbij terdege het onderscheid in het oog houden, dat bestaat tussen de permanente vluchtoorden en de tijdelijke noodinrichtingen (gelijk bv. het veelbesproken fabriekje de Java), die zeer spoedig ontruimd zullen worden. De bedoeling is ook geenszins om allen, die een goed onderdak hebben, naar de vluchtoorden te brengen.

Belgische staatspoorbeambten.

De overeenkomst van het beheer der Belgische staatsspoorwegen met het Engelse gouvernement voor plaatsing in Engeland van spoorwegpersoneel, geldt voorlopig uitsluitend het in Nederland vertoevend personeel.

Belgische spoorbeambten geven tot heden daaraan een verkeerde uitleg, zodat verschillende beambten, die nog in België vertoeven, zich thans tot de ingenieur te Roosendaal wenden, om naar Engeland te vertrekken.

Voor de beambten is het geen verplichting naar Engeland overgebracht te worden, dit geschiedt enkel op hun eigen aanvraag.

Belgische vluchtelingen.

Het Handelsblad meldt uit Sluis:

Onder de hier vertoevende vluchtelingen heeft zich een geval van tyfus voorgedaan, vermoedelijk veroorzaakt door het gebruik van water uit de haven. De lijder is ter verpleging geïsoleerd. Het water uit de haven is door het inwerpen van petroleum onbruikbaar gemaakt.

Ds. N. J. Pattist, te Aardenburg, is benoemd tot gedelegeerde van de regeringscommissaris voor westelijk Zeeuws-Vlaanderen.

Van het westelijke gevechtsterrein.

Parijs, 17 december. Officiële kennisgeving van vanmiddag drie uur:

Van de Noordzee tot de Leie hebben wij verscheidene loopgraven met de bajonet genomen.

Wij hebben onze stellingen bij Lombardsijde en Sint Joris bevestigd en het gewonnen terrein ten westen van Geluveld versterkt.

Berlijn, 17 december. Ambtelijke mededeling uit het grote hoofdkwartier van hedenochtend:

Bij Nieuwpoort hebben de Fransen hun aanvallen zonder enig succes voortgezet. Ook bij Zillebeke en La Bassée zijn aanvallen beproefd, maar met zeer zware verliezen voor de vijand afgeslagen.

Verbinding met Antwerpen.

De Zuid-Nederlandse Stoomtramweg Maatschappij te Breda heeft bericht ontvangen, dat denkkelijk met ingang van zondag aanstaande vanwege de Duitse militaire overheid het stoomtramverkeer met Antwerpen weer zal worden toegelaten, voorlopig evenwel nog slechts over Rijsbergen-Hoogstraten-Oostmalle-Zurenburg. Over Wuustwezel mogen nog geen trams rijden. De van Breda te 10 uur deze morgen en te 1 u 35 deze namiddag naar Rijsbergen vertrekkende trams vinden dan op Belgisch gebied naar Antwerpen aansluiting.

Geïnterneerden.

In de laatste dagen hebben zich aan de Kon. Mil. Academie te Breda vijf Belgische militairen ter internering aangemeld. Zij zullen morgen naar Zeist gezonden worden.

Een correspondent van de Times in West-Vlaanderen, die zijn indruk schetst van de treurige aanblik, die het geteisterde Belgische land bij Pervijze, Ramskapelle en Oostkerke biedt, vertelt, dat de jongste bommenaanval op de onbeschermdde stad Hazebroek het bekende lid der Franse Kamer, de geestelijke Lemire, die burgemeester der stad is, aanleiding gegeven heeft een veroordeling van de Duitse wijze van oorlogvoeren uit te spreken. Bij de begrafenis van de slachtoffers van de bomaanslag het woord voerend, heeft Lemire gezegd: Dit is onrechtvaardig en het is geen oorlog. In de oorlog

behoort er alleen maar aanval en verdediging te zijn, de ene gemeten aan de andere, de ene gesteld tegenover de andere. Zo er machines bestaan om strijd te voeren, machines, die door moderne vindingen van de verschrikkelijkste en dodelijkste soort tot volmaaktheid gebracht zijn, dan mogen die, noch over land, noch over zee of door de lucht, tegen iemand of iets anders gebruikt worden dan tegen oorlogvoerenden en verdedigingswerken. Dat is de wet der menselijkheid en het bloed van vrouwen en kinderen schreeuwt om vergelding tot hemel en aarde.

Uit België.

Men meldt ons uit Oostburg:

Vluchtelingen uit de omstreken van Heist, in de afgelopen nacht over de grens naar Zeeuw Vlaanderen gevlucht, brachten de tijding aan dat Zeebrugge-haven duchtig versterkt wordt. Maandag zijn terug een viertal grote kanonnen aangevoerd en dadelijk in stelling gebracht. Ook langs het kanaal van Zeebrugge is het een en al bedrijvigheid. Telkens komen er nieuwe troepen aan. Men verwacht elk ogenblik dat er iets ernstigs gaat gebeuren, de bevolking wordt dan ook ongeruster. De vluchtelingen waren tot boven hun middel door het water komen lopen om ongezien de wachtposten te passeren.

Maurice Maeterlinck heeft dezer dagen in een voordracht te Milaan gezegd dat de Duitsers te Brussel een aantal gebouwen hebben ondermijnd, om die bij een terugtocht in de lucht te doen springen. Van Duitse zijde wordt ons nu geschreven dat die bewering geheel uit de lucht gegrepen is.

Emil Vijt, een scheepsbevrachter, Belg van geboorte, heeft in oktober in een herberg te Ruhrort verteld dat zijn vrouw, een Hollandse, in

een hospitaal te Gent kinderen had gezien van wie de Duitse soldaten de handen hadden afgehakt. De man heeft zich voor deze bewering moeten verantwoorden voor de rechtbank te Duisburg en is wegens belediging van het Duitse leger tot 6 weken gevangenisstraf veroordeeld. Zijn vrouw heeft voor de rechtbank verklaard dat zij haar man niets van die aard had verteld.

De Times deelt mee, dat lord Leven and Melville, een officier van de dragonders (Royal Scots Greys), aan de vijand ontsnapt en te Londen teruggekeerd is. Hij was op 22 augustus gekwetst en achtergelaten toen zijn regiment terugtrok. Met een schotwonde in de dij werd hij in een hospitaal opgenomen. De 9^e dezer trok hij, vermomd als een Belg, door België in noordelijke richting; hij wist door de Duitse linies heen te raken en zonder paspoort over de Nederlands-Belgische grens te komen.

Vrijdag 18 december 1914 – avondeditie

Geïnterneerden.

Naar de Leeuwarder Courant van het bestuur der afdeling Leeuwarden van het Algemeen Nederlands Verbond verneemt, hebben 38 Frans sprekende Belgen hun wens te kennen gegeven de Nederlandse taal aan te leren. Aan hun verlangen wordt voldaan; zij krijgen thans geregeld les in het Nederlands.

Voor de Belgen.

Het stoomschip Orn, dat heden uit Philadelphia hier is aangekomen, heeft ongeveer 1900 ton voedingsmiddelen voor de Belgen meegebracht. Hieronder zijn 1096 ton meel, 4869 zakken rijst, voorts havermost, geconserveerde groenten, tomaten, melk enz.

Londen, 18 december. De Daily Mail verneemt op donderdag uit Duinkerken, dat de strijd om Nieuwpoort die dag op het felst was voortgezet. In de loop van woensdag hadden de Duitsers terrein en loopgraven verloren; zij trachtten die in de nacht van woensdag op donderdag te heroveren, maar werden met zware verliezen, waaronder gevangenen, teruggeslagen. Onder de krijgsgevangenen zijn marinesoldaten en Beierse troepen. De verbondenen blijven vorderen; maar iedere meter terrein wordt door de vijand betwist.

Donderdag deden de Duitsers aanvallen op Ramskapelle en Pervijze, die echter met verliezen zijn afgeslagen.

De lijst van Trimborn.

Berlijn, 18 december. Uit Parijs is op 11 dezer gemeld, dat als nieuw bewijs, dat de Duitsers bij hun inval in België met voorbedachten rade te werk zijn gegaan, te beschouwen is dat er reeds een zwarte lijst is gevonden met de namen van bekende Belgen. Deze lijst was een jaar geleden door Trimborn, de afgevaardigde die thans deel uitmaakt van het Duitse burgerlijke bestuur te Brussel. Dienaangaande verklaart Trimborn nu: Ik heb ongeveer een jaar geleden naar aanleiding van het overlijden van mijn schoonzoon een adreslijst opgemaakt van mijn in België wonende talrijke bloedverwaten en goede kennissen, om hun het doodbericht toe te zenden. Een ander doel had die lijst niet. Nooit heb ik een andere lijst opgemaakt, met name geen zwarte lijst.

Uit Duinkerken.

Een correspondent van de Tijd meldt:

Een dubbel doel zat er achter de aanvallende beweging van de Belgisch-Franse troepen boven Nieuwpoort, samengaande met de beschieting van Westende door de Engelse oorlogsschepen.

Vooreerst het algemene doel van vooruit te komen, maar in de tweede plaats een verdedigingsdoel om een vooruit schuiven van de vijand bij Nieuwpoort te beletten. De Duitsers zijn namelijk geregeld en volgens goed opgezet plan voortgegaan de kust te versterken.

En steeds dringen ze meer en meer op bij Nieuwpoort. Men herinnert zich nog wel hun aanvallende beweging van enkele weken terug. En nu was het gevaar, dat ze zich met hun kustbatterijen steeds dichter en dichter bij Nieuwpoort zouden nestelen. Vandaar de Belgische aanval op Lombardsijde; vandaar ook deze gemeenschappelijke onderneming van Belgen en Fransen. Er moet lucht gemaakt worden voor Nieuwpoort, zegde mij een officier. Dit stelt ook het feit in het licht, dat de Engelse vloot zo heftig uren lang Westende heeft gebombardeerd.

Tevergeefs trachtten de Duitsers door tegenaanvallen op Sint Joris onze voortgaande beweging te verijdelen: Sint Joris bleef in onze handen. Ook meer zuidwaarts bleef het goede gevolg van onze krijgsverrichtingen aanhouden. Ieper krijgt eveneens meer lucht.

De Duitsers worden ten oosten daarvan langzaam teruggedrongen. Zuidwaarts bij Sint Elooï gelukte het nog niet zo goed als iets noordoostelijker, bij Klein Zillebeke. En ook noordwaarts van Ieper en meer naar de westkant toe, zuidoostelijk van Bikschote, werd terrein gewonnen.

Van Franse zijde.

Het Franse gezantschap te 's Gravenhage deelt omtrent de krijgsverrichtingen het volgende mee onder dagtekening van heden:

Wij hebben de stellingen, welke wij te St. Joris en Lombardsijde veroverd hebben in ons bezit bevestigd en onze linkervleugel tot aan de zee uitgebreid.

Wij hebben verschillende loopgraven door bajonetaanvallen genomen en meer dan honderd gevangenen genomen. Ten westen van Geluveld (zuidoostelijk van Ieper) hebben wij 400 meter Duitse loopgraven genomen en het veroverde terrein onmiddellijk daarna te onzen behoefte ingericht.

Uit Engeland.

Londen, 14 december.

In Londen wordt alle ontroering gesmoord in de nimmer zwijgende dreun van de roezige drukte der grote stad. Er is geen tijd in Londen, op straat althans, om geestdriftig te zijn. De grote stad is onverbiddelijk. Ik heb u dat al meer geschreven. Het is een opmerking die telkens weer bovendringt. De onbewogenheid van Londen is iets dat in deze dagen soms kalmeert, soms prikkelt en ontzenuwt. De bussen en de auto's, de mensenstromen langs de trottoirs, het is juist als andere winters. De drukte in de winkelstraten is beangstigend met het naderen van kerstmis. In het grote magazijn van Selfridge is het een gedrang van kopers in alle afdelingen.

Er zijn veel Belgen onder, onmiddellijk kenbaar onder een Engels publiek. Men ziet ze en hoort hun Frans overal. Het zijn, zoals ge weet, vooral de welgestelden, die hierheen zijn uitgeweken. En dat alles dag in dag uit hetzelfde. Aan het vele kaki op de straten zijn we nu alweer gewend en het Belgische uniform valt ook al niet meer op. Er zijn 18.000 gewonden Belgen in Engeland.